MYKOLOGIA

ROČNÍK IV. ČÍSLO 4.

Kombucha.

Dr. Mr. L. MÜLLEROVÁ.

(S 8 obr.)

V mnohých rodinách jak na venkově tak i v Praze rozšířilo se značně užívání houby zvané kombucha k přípravě zázračného léčivého nápoje. Houba tato pochází z Mandžurie; za války rusko-japonské rozšířila se její známost po Rusi, odkud pravděpodobně byla převezena k nám. V Mandžurii i v Rusku užívá se jí jednak k přípravě občerstvujícího nápoje, jednak jako léčivého prostředku proti různým nemocem, hlavně při různých žaludečních a střevních chorobách. Dnes těší se tato houba u nás velké úctě a neobmezené důvěře ve svoji zázračnou léčivou moc. Dokonce koluje mezi lidem také pověst, že má i omlazovací účinky. Málokdo však ví, co vlastně kombucha v podstatě jest. Podávám proto bakteriologický rozbor této houby s několika mikroskopickými obrázky a chemický rozbor substrátu — odvaru čaje s cukrem — na němž se kombucha pěstuje a kterého se užívá jako léčebného prostředku.

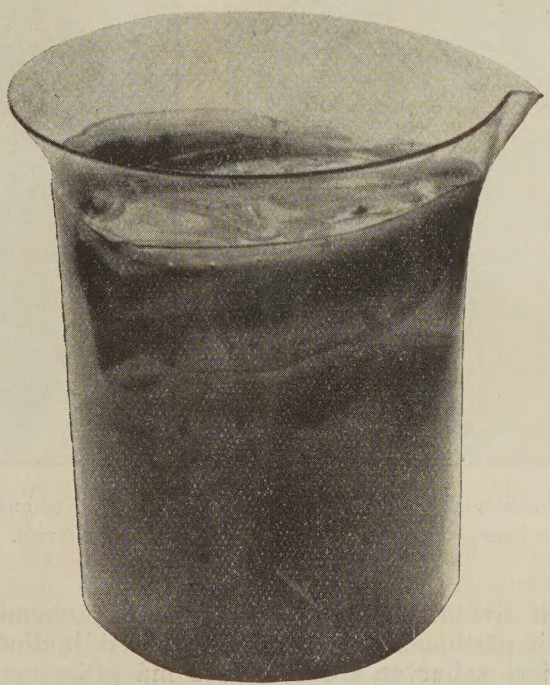

Obr. 1. Kombucha na odvaru čaje s cukrem.

Kombucha dá se velmi snadno pěstovati; malý kousek houby přeneseme do čerstvého odvaru čaje s cukrem a necháme klidně státi při obyčejné pokojové temperatuře. Již po dvanácti hodinách pozorujeme na povrchu slabou, sliznatou vrstvičku. Po delší době vytvoří se v tekutině tuhé, kožovité, sliznaté povlaky; vrstvy ukládají se na sebe a tvoří houbovitý útvar. Starší vrstvy klesají ke dnu a zabarvují se ponenáhlu více méně hnědě. (Obr. 1.)

Obr. 2. Mikroskopický průřez vrstvou kombuchy.

Obr. 3. Kombucha na čajovém agaru s cukrem. Fot. v průhledu.

Houba svojí životní činností vyvolává rychlý chemický rozklad substrátu, na němž ji pěstujeme; již po osmačtyřiceti hodinách počíná se čaj odbarvovati — jest zabarven světle žlutě a má příjemnou vinnou vůni; po delší době nabývá pak tekutina vůně vinného octa. Tento zkvašený odvar čajový osvědčuje prý se dle lidové tradice velice dobře jako léčivý prostředek při tuberkulose, arteriosklerose, bledničce, při různých žaludečních a střevních chorobách atd. Obzvláště u dětí prý se výborně osvědčuje.

Po stránce bakteriologické jest kombucha symbiosou několika mikroorganismů a plísní. Na mikroskopickém řezu vrstvou kombuchy vidíme, že hlavní její součástkou jsou kvasinky a mikroby. (Obr. 2.)

Pěstujeme-li kombuchu na půdách pevných, roste mnohem pomaleji a vytváří kolonie šedavě bílé, tuhé, kožovité, stromečkovitě zarůstající do agaru. Poměrně po krátké době barví se tyto kolonie žlutohnědě. (Obr. 3.)

Dokončení.)

Houbařské poznámky z Tišnovska.

Dr. E. BAUDYŠ.

Jest mým zvykem, že každý rok sídlím na jiném místě naší republiky, abych si získal vlastních zkušeností o poměrech vegetace co možná největší. V loni byl jsem hlavně v Březině u Tišnova na Moravě, kde kromě hálkám a houbám drobnohledným věnoval jsem pozornost i houbám vyšším, kterých, bohužel, bylo letos během léta poskrovnu. Na počátku července navštívil jsem lesnatý hřbet Bačkovec, táhnoucí se od Vohančic na sever k Tišnovu, který jest porostlý na jižní části dubem a habrem, z části na východním svahu i borem, většinou však smrkem, k němuž jest přimísena tu a tam jedle, v mladších porostech modřín, ojediněle osika, bříza a pod. Hned na počátku července, kdy bylo ještě hub dosti, jsem shledal, že jest pro léto s vyššími houbami zúčtováno, neboť jak různé druhy hřibů, muchomůrek, holubinek, ryzců, bedel a jiných hub byly napadeny zejména na vlhčích místech plísní *Sporodinia aspergillus*, která tvořila mohutné šedé povlaky na celých houbách, zejména na klobouci a následkem toho houby rychle zahnívaly. Ryzce byly napadeny a silně deformovány vřeckatou houbou *Hypomyces lateritius*. Hřiby, zejména kozí pysk a hřib hnědý, byly pokryty zlatožlutým povlakem plísně *Sepedonium chrysospermum*, která jest vývojovým stadiem vřeckaté houby *Hypomyces chrysospermus*. Holubinky ničila čerň *Cladosporium fuligineum*. Muchomůrky, zejména muchomůrka narůžovělá a holubinky byly zničeny plísní *Mycogone rosea LK*. Mimo to na některých houbách nalezl jsem i plísně z rodu *Penicillium*, *Verticillium*, *Alternaria* a j. Rovněž larvy hmyzu, zejména much byly velice četné, takže rozežíraly i úplně mladé plodnice. Později však všechno zaschlo, jen hřib panenský netrpěl ani plísněmi, ani škůdci živočišnými. Za celou dobu jen zřídka kdy se mně podařilo nalézti, že v kořenech starých plodnic hřibu panenského byly larvy bedlobytek neb drobní drabčící. Rozvoj uvedených plísní byl podporován střídavým počasím a zejména chladnými nocemi, které znemožnily vzrůst vyšších hub.

V boru na Bačkovci na jižní výslunné stráni sbíral jsem v červenci nepatrný počet hub. Byl to *Boletus granulatus*, *B. piperatus*, *Cantharellus cibarius*, *Hydnum repandum*, *H. suaveolens* a *H. compactum*, *Polyporus ovinus* a *P. confluens*. Jak patrno, počet velice malý. Bohatší byl úlovek v lese smíšeném, kde byl hojný *Paxillus involutus*, řídčeji *P. atrotomentosus*, který, jak se později zmíním, byl ke konci července kromě lišky obecné, v okolních lesích, zejména na Vlčích dolech jedinou zdravou houbou. Dosti hojné byly holubinky, zejména *Russula aurata*, *R. foetens*, *R. emetica*, *R. grisea*, *R. virescens*, *R. cyanoxantha*, dosti hojný byl *Lactarius volemus*, ojediněle zejména v mladých smrčinách *L. deliciosus*, velice hojný *L. piperatus*. Doubravník či hřib obecný (*Boletus edulis*) byl velice vzácný, právě tak jako *B. reticulatus*, hojnější byl *B. rugosus*, ojediněle *B. scaber*, právě tak jako *B. badius*; velice hojný byl *B. subtomentosus* a *B. chrysenteron*, zejména v jedlinách. Po celou dobu mého pobytu, t. j. až do polovice září, byl dosti hojný *Boletus erythropus*. Tam, kde byla přimíšena borovice, počal se objevovati *B. variegatus*. Muchomůrky byly ku podivu velice řídké, a jen *Ama-*

nita rubescens a *A. pantherina* byla hojnější. Ve velkém množství v celých skupinách objevoval se *Craterellus cornucopioides*, dosti hojná byla *Helvella lacunosa*, která však rychle zmizela.

Dne 10. srpna ve smíšeném lese jehličnatém sbíral jsem *Boletus luteus* pod modříny, dále *Gomphidius glutinosus*, *Thelephora laciniata*, *Russula foetens*, *Boletus elegans*, *B. scaber*, *Russula depallens*, *Amanita muscaria*, *Bol. rufus*; pod borovicemi sbíral jsem jediný kus *B. edulis* BULL. (*aereus* GILL.) (hřib borovník). V jedlinách smíšených s dubem byl hojný hřib panenský (*B. aereus* BULL.), *Lepiota procera*, *Boletus chrysenteron*, *B. erythropus*, pod duby *B. reticulatus*, v modřínech ojediněle *B. piperatus* a *B. elegans* ve směsi se smrkem. *B. granulatus* na cestách, na pařezech v dubině nad Vohančicemi *Polyporus lucidus*. Ojediněle vyskytovala se *Tricholoma portentosum*, *Clavaria formosa*, *Hypholoma virgatum*, *Marasmius scorodonius*, *M. androsaceus*, *Collybia longipes*, hojná byla *Russula adusta*, *R. nigricans*, *R. xerampelina*, *Clavaria coralloides*, řidčeji vyskytovala se *Russula virescens*, *Pholiota adiposa*, dosti hojně *Tricholoma virgatum* v jedlinách, ve smrčinách *Amanita cariosa* a *rubescens*, tu a tam *Lycoperdon cupricum* a *L. pyriforme*, *Russula pallescens*, na lesních cestách *Psalliota arvensis*, roztroušeně po lese vyskytoval se *Gomphidius viscidus*, *Pluteus cervinus*, *Lactarius jecorinus*, *Russula fragilis* a *Polyporus leucomelas*.

Dne 17. srpna v boru byla dosti hojná *Thelephora terrestris*, v dubině *Boletus aereus* BULL., *Lactarius rufus*, *L. torminosus* a *L. insulus*, *Amanita cariosa* a *Boletus erythropus*; ve smrčině promísené osikou a břízou *Boletus duriusculus* a *B. rufus*, tu a tam i *B. versipellis* a *B. bulbosus*. V čistém boru počal se objevovati hojně *Boletus variegatus*, v jedlinách *B. appendiculatus*, *B. bovinus*, *Hydnum imbricatum* a ve smrčině *Clavaria pistillaris*.

Dne 19. srpna počal se objevovati *Phallus impudicus*, velice hojně zejména v mlází smrkovém, ve vysokém lese byl *Lactarius deliciosus*, který však byl napaden skoro vesměs larvami bedlobytek a mnohé ryzce byly k nepoznání deformovány houbou *Hypomyces lateritius*. Napadené exempláře byly rohovitě ztvrdlé. Ve smrčinách bylo lze nalézti též *Tricholoma portentosum*, *Tr. columbetta*, ojediněle *Pholiota mutabilis*, hojně *Geaster fimbriatus*, *Hydnum repandum*, ve smíšeném lese s dubem počal se objevovati *Boletus luridus*, *Clitocybe phyllophila*, *Cortinellus vaccinus*, *Hygrophorus caprinus*, *Cortinarius saturninus*, *Lepiota clypeolaria*.

Dne 27. srpna nalezl jsem jeden exemplář *Phallus caninus*. Dosti hojný byl *Polyporus cristatus*, *Crucibulum vulgare* a *Clitocybe incilis*, která byla rozšířená velice hojně ve všech lesích v okolí Tišnova a Veverské Bytýšky.

Na počátku září (7.) sbíral jsem kromě obyčejných výše vyjmenovaných hub ještě *Myxacium collinitum*, *Russula lepida*, *Phlegmacium rufoolivaceum*, *Tricholoma saponaceum*, *Lactarius torminosus*, *Lepiota granulata*, *Cantharellus lutescens*, *Collybia platyphylla*, *Russula virescens* a *R. cyanoxantha*, *Pluteus cervinus*, *Amanita spissa*, *A. citrina var. alba* a *Paxilus involutus*.

V sousedství lesnatého vrchu Bačkovce vystupuje lesnatá, kupovitá hora Výrovka, porostlá hlavně smrkem, ale místy jsou čisté skupiny borovice obecné, jedle a na některých místech jest přimíchán hojně i dub. Ve smrčinách rostla spousta ryzce jedlého, v jedlinách smíšených s dubem byl hojný hřib panenský a v boru byla přímo spousta strakoše. V jedlinách smíšených s dubem byl dosti hojný *Boletus olivaceus*, ve smrčinách pro-

mísených jinými dřevinami byl *Cortinarius fulgens* a *C. glaucopus*, *Tricholoma virgatum*, *Tr. inodorum* a *Tr. portentosum*, pod duby byl *Boletus purpureus*, na svahu směrem k Závisti rostla *Collybia candicans*, na hřbetě *Hebeloma crustuliniforme*, *Russula heterophylla FR.* forma *virentirubens VEL.* (p. p.), *Clavaria flava*, *Tricholoma sulphureum*, *Phlegmacium calochroum* a *Rhizopogon virexs*.

Od Hradčan na jih prostírá se mohutný lesnatý hřbet zvaný „Vlčí doly", který jest porostlý místy čistým borem, místy smrkem a dubinou, jinak však jest les smíšen z borovice, smrku, jedle, dubu a místy i modřínu. Tento kopec byl poměrně suchý. Z počátku sliboval dobrý úlovek, později však tam nerostlo úplně nic. Ke konci července objevoval se ojediněle *Boletus bulbosus*, *B. tomentosus*, v jedlinách velice hojně *B. subtomentosus* a *B. chrysentheron*, *Cantharellus cibarius* a *C. pallidus*. Mimo to sbíral jsem na tomto místě několik exemplářů lišky obecné, která měla basi nápadně hlízovitě ztlustlou a klobouk vyvinutý excentricky. Bohužel, v této době počaly již veškeré houby zasýchati, takže jsem více kusů této houby po druhé již nenašel, ačkoliv jsem prohledal celé lesy, poněvadž pana prof. *VELENOVSKÉHO*, kterému jsem tyto lišky zaslal, velice zajímaly tyto hlízovitě ztlustlé lišky. Na habrových pařezech byl častý *Polyporus applanatus*. Mimo to dosti hojná byla *Amanita tigrina* a *A. rubescens*, hojný *Paxilus atrotomentosus*, *Russula emetica*, *R. foetens*, *R. adusta*, řidčeji *R. fragilis* a *R. alutacea* a vzácně *R. heterophylla*. Hojný byl *Lactarius piperatus* a *L. volemus*, *Hypholoma sublaterium*, roztroušená *Collybia fusipes*, *Calocera viscosa*, vzácně na pařezech *Tremellodon compactum* a v písku *Scleroderma vulgare*.

V polovici srpna byla hojná *Tricholoma rutilans*, *Boletus erythropus*, *B. luteus* v boru, *B. elegans* pod modříny, *Gomphidius glutinosus*, *Cortinarius delibutus*, v jedlinách *B. subtomentosus*, *B. chrysentheron* a pod modříny *B. viscidus*, dále *Amanita rubescens*, *A. tigrina*, řidčeji *A. muscaria*, *A. phalloides* dosti hojně, *A. porphyria*. Hojná byla *Russula aurata* a *ochroleuca*, velice hojná *A. virescens*, *Lactarius torminosus*, ojediněle *Marasmius scorodonius*, velice hojná byla *Lepiota procera*, ojediněle *L. cristata*, tu a tam vyskytovala se *Collybia grammocephala*, *Lycoperdon pyriforme*, *Cortinarius hinnuleus*, hojně *Psalliota arvensis* a *Russula adusta* a jediný exemplář *Tricholoma excissum*.

Proti vsi Vohančicím táhne se od východu na západ směrem k Pejškovu lesnaté pásmo, složené z několika vrchů, z nichž nejvýchodnější nazývá se Strážová (na mapě označená jako Strážová hora) a dále táhne se Spálenisko. Les na Strážové jest smíšený ze smrků, borovice, jedle a dubu, ojediněle jest přimíšen habr a lípa, tu a tam osika, na okraji i líska. Podobně jest složen porost ostatní, jenže místy převládá čistý smrk anebo bor. Na počátku srpna nalezl jsem následující houby: *Russula foetens*, *Lactarius piperatus*, *Cantharellus cibarius*, *Russula fragilis*, *Boletus subtomentosus*, *B. chrysentheron*, *Cantharellus pallidus*, *Russula aurata*, *Lactarius volemus*, *Craterellus cornucopioides* (ve spoustách), *Amanita tigrina*, na dubových pařezech *Stereum hirsutum*, *Polyporus hirsutus*, v borech *Thelephora laciniata*, *Boletus variegatus*, ve smíšeném lese *Paxillus atrotomentosus*, *Clavaria botrytis*, *Gomphidius glutinosus*, *Boletus luteus*, *B. badius*, *B. edulis*, pod duby *B. reticulatus*, ve směsi s jedlinou *B. aereus BULL.*, *B. versicolor*, *B. olivaceus*, *B. luridus*, *Russula atropurpurea* (při této holubince jest význačný zejména střed klobouku, který jest černě nachový, slupka se dá

snadno sloupnouti a maso pod ním jest krásně růžové), *Russula virescens*, *R. graminicolor*, *R. cyanoxantha*, *R. heterophylla*, *Amanita jonquillea*, *Lactarius subdulcis*, *Gomphidius viscidus*, *Amanitopsis vaginata*, na okraji lesa *Volvaria speciosa*, v hlubokém lese *Cortinellus vaccinus*, *Clitocybe clavipes*, *Cl. nebularis*, *Collybia radicata*, *Cortinarius armilatus*, *Russula depallens*, *R. lactea*, *R. rosacea*, *R. ochroleuca* a *Rhizopogon virexs*.

(Dokončení.)

Z MYKOLOGICKÉHO VÝZKUMU NAŠÍ VLASTI.

Nové druhy špiček (Marasmius) v Čechách.

Prof. J. VELENOVSKÝ.

V posledních rocích nalezl jsem při hledání drobných Discomycetů a Pyrenomycetů v smetí a nánosech také několik malinkých druhů špiček, jež snad nejsou ani příliš vzácné, ale pro nepatrnost svou lehce se mohou přehlédnouti. *Marasmius capillipes* dokonce je pouhým okem sotva viditelný. Toliko *Mar. lignicola* jest větší, ale roste na pařezech, což u špiček nikdy nebývá, nebo nejvýš vzácně. Všechny špičky, ano i ty nejdrobnější, mají tu dobrou vlastnost pro mykologa, že se usušeny dobře zachovávají a navlhčením nabývají své původní svěžesti. Z té příčiny mohou býti i sušené zasílány a přechovávány.

Mar. lignicola sp. n. Š p. p a ř e z o v á. Klobouk 1—3½ cm v prům., nízce sklenutý, tence kožovitý, často excentrický, s ostrým, sehnutým okrajem, n a t e m e n i s j a m k o u, masově nahnědlý, r ý h o v a n ý, za vlhka s prosvitavými lupeny. Třeň zdéli průměru klobouku, 2—3 mm tl., elastičně tuhý, č e r n o h n ě d ý, dutý, n a b a s i v e l m i z t e n č e n ý, nahoru rozšířený, o b y č e j n ě s m a č k l ý, ú t l e, k r á t c e s a m e t o v ý, později olysalý. Lupeny v e l i c e p r o ř í d l é, dosti široké, ale sotva břichaté, u třeně zaobleně zúžené, tlusté, na ostří tupé, s kratšími střídavé, h l í n o v ě m a s o v é. Výtrusy podlouhle elliptičné, k basi stažené, 7—8 μ.

Na trouchnivém pařezu habrovém v háji u Radotína v listop. r. 1922. Netrsnatá, nebo po 2—3. Rozemnuta voní slabě česnekem. Jest příbuzný *M. porreus FR.*, ale menší. Zcela určitě je velice blízkým *M. mulleus FR.*, také z listnatých dřev známý, ale má dle diagnosy lupeny husté, citronové a nevoní česnekem.

Mar. juncinus sp. n. Š p. s í t i n o v á. Klobouk 8—10 mm v prům., tence kožovitě průsvitný, suchý, na temeni vyhlubený, nízce sklenutý, h r u b ě v r á s č i t ě b r á z d i t ý, nejprv bledě žemlový, pak bílý s odstínem žemlovým. Třeň 3—4krát delší klobouku, sotva 1 mm tl., často zkřivený, hladký, jen dole jemně pomoučený, bílý, dole červenohnědý, tuhý. Lupeny prořídlé, delší a krátké, široce b ř i c h a t é, c e l o u š í ř k o u p ř i r o s t l é, skoro sbíhavé, některé vidlené. Výtrusy válcovitě elliptičné, na basi stažené, 8-10 μ. Cystidy hojné, krápníkovitě růžkaté. Nevoní.

Na pošvách Juncus glaucus a Carex hirta v lučním mokřadle u Velké Chuchle, v červnu r. 1925. Jest velmi příbuzný *Mar. ramealis*, ale neroste v houfech, nýbrž jednotlivě a je větší.

Mar. arundinaceus sp. n. Šp. rákosová. Ve všem podobná a příbuzná *Mar. rotula*, ale klobouk toliko 3—4 mm v prům., s 5—6 lupeny, stopka vláskovitá, černohnědá, lysá, lesklá, na konci bledá, 1 cm dlouhá. Výtrusy elliptičné, na basi stažené, 10 μ.

Obr. 1. **Marasmius lignicola** *VEL.*, přiroz. vel., vpravo zvětš. výtrusy. — Obr. 2. **Mar. juncinus** *VEL.*, přir. vel., vpravo v průřezu, zvětš. výtr. a cystidy. — Obr. 3. **Mar. flosculus** *QUÉL.*, přiroz. vel., basidie a zvětš. výtrusy. — Obr. 4 **Mar. limosus** *BOUD. et QUÉL.*, přiroz. vel., vpravo zvětš. výtr. — Obr. 5. **Mar. capillipes** *SACC.*, přir. vel., na vrbovém listu, vpravo zvětš. výt., klobouk ze spodu a tělíska s klobouku zvětš. — Obr. 6. **Mar. arundinaceus** *VEL.* přir. vel., na listu rákosí, zvětš. výtr.

V rybníce u Střemblat u Mnichovic na listech rákosí, v září r. 1924. Je přeútlý, něžný druh.

Mar. limosus *BOUD. et QUÉL.* 1877. Šp. rybničná. Nejvýš gracilní, v hustých houfech, klobouk 2—3 mm v prům., zvoncovitý, s nasazenou tupou špičkou na temeni, hladký, mělce rýhovaný, bledě žemlový. Lupeny 7—9, velmi prořídlé, u třeně v rourkovitý kolár srostlé. Třeň 10—15 mm dlouhý, vláskovitý, dole temně hnědý, nahoře bledý, celý lysý. Výtrusy elliptičné, k basi šikmo stažené, 8—10 μ.

Na zetlelých lodyhách, pochvách trav a šáchorů v močále v Labské zátoce u Čelakovic v červnu 1923. Je velmi význačná houbička a dobře se shoduje s popisem autorů.

Mar. flosculus *QUÉL.* 1878. Šp. stepní. Klobouk 2— 4 mm v pr., tupě, zaobleně sklenutý, lysý, útle suše blanitý, čistě bílý, trochu mělce brázditý. Stopka vláskovitá, tuhá, lysá, hnědá, na konci bledá, 4—8 mm

dlouhá. Lupeny sporé, delší a kratší, široké, ke stopce přirostlé. Výtrusy podlouhle elliptičné, k basi stažené, 6—8 μ.

Význačná houbička pro suché, stepní formace, na slunných stráních v okolí pražském, vždy ve velikém množství v trsech Andropogon a Carex humilis, v létě a na podzim. Tak u Butovic, Radotína, Karlštejna, Chuchle.

Mar. capillipes *SACC.* Š p. v l á s k o v i t á. Klobouk 0·5—1 mm v pr., sklenutý, dospělý trochu svraskalý, tupý, c i h l o v ě č e r v e n ý, na povrchu posázený vejčito-kulatými, okrovými buňkami (12 μ), hustě osténkatými, útle a suše blanitý, vespod bělavý, s 3—5 nervy málo vyniklými, nepravidelnými. Výtrusy elliptičné, tupé, k basi šikmo stažené, 6—8 μ. Stopka přeútle vláskovitá, lysá, 5—8 mm dlouhá, kaštanová, nahoře bledá.

Na lonských listech vrbových v mokřadlech podle Černínosku na Labi u Neratovic v srpnu 1924, ve velikém množství. Pouhým okem sotva viditelný. Velmi dobře se shoduje s italským druhem, jenž také nalezen na listech hruškových. Také tělíska na klobouku diagnosa popisuje.

* *
*

GENERIS MARASMIUS SPECIES NOVAE E BOHEMIA DESCRIBUNTUR.

M. lignicola *VEL.* Pileo 1—3½ mm diam., leviter convexo, tenuiter coriaceo, saepius excentrico, margine acuto reflexo, vertice depresso-foveato, rubescenti-subfusco, sulcato, udo lamellis pellucidis. Stipite diametrum pilei subaequante, 2—3 mm cr., tenaci, firmo, atrofusco, cavo, compresso, basi fusiformi-attenuato, sursum dilatato, tenuiter velutino, demum glabrato. Lamellis valde sparsis, sat latis, vix ventricosis, ad stipitem rotundatis, crassis, acie obtusis, brevioribus alternantibus, argillaceo-rubescentibus. Sporis elongato-ellipticis, basi attenuatis, 7—8 μ.

Ad lignum putridum carpineum in nemore prope Radotín novembr. a. 1922. Solitarius vel ad 2—3 caespitosus. Odore tenuiter alliaceo, qua re ab affini *M. mulleo FR.*, equidem ligna incolente, discedit. Insuper hicce habet lamellas confertas, citrinas.

M. juncinus *VEL.* Pileo 8—10 mm diam., tenuiter pellucide membranaceo, sicco, vertice depresso, leviter convexo, grosse rugoso-sulcato, primum fulvello, dein albo tono fulvello. Stipite 3—4 pileo longiore, vix 1 mm cr., saepe curvato, glabro, basi tantum pulverulento, albo, basi purpureofusco, tenaci. Lamellis sparsis, brevioribus alternantibus, late ventricosis, tota latitudine adnexis, fere deccurrentibus, nonnullis furcatis. Sporis cylindraceo-ellipticis, basi constrictis, 8—10 μ. Cystidis numerosis, stalactitosis, cornaceis. Odore nullo.

Ad vaginas Junci glauci et Caricis hirtae in palude pratensi prope Chuchle (distr. Pragens.) junio a. 1925. Valde affinis *M. rameali*, sed non gregarius, solitarius et major.

M. arundinaceus *VEL.* Omnino similis et affinis *M. rotulae*, sed pileus tantum 3—4 mm diam., lamellis 5—6 nis, stipite capillaceo, atrofusco, glabro, nitenti, apice pallido, 1 cm longo. Sporis ellipticis, basi constrictis, 10 μ.

In limo ad folia phragmitina semptembr. a. 1924 prope Střemblaty (distr. Mnichovice).

Fistulina hepatica Schaeff.
Pstřeň dubový.

Tříbarvotisk Českomor. podniků tisk. a vyd. dř. Ant. Purkrábek v Praze.

Orig. mistra B. Dvořáka.

Digitized by the Internet Archive
in 2025

https://archive.org/details/mykologia_1927_4_4

Polyporus giganteus *(PERS.) FR.* Choroš obrovský
Obrovský exemplář na basi listnatého stromu ve Stromovce sbírala
pí. *O. ZVĚŘINOVÁ.*

Foto A. PILÁT.

Polyporus giganteus *(PERS.) FR.* Choroš obrovský.
Na basi pařezu smrkového u Mníšku.

Foto A. PILÁT.

Příspěvek ku poznání chorošů z okolí Olomouce.

Ein Beitrag zur Kenntnis der Polyporeen aus der Umgebung von Olmütz.

Dr. A. PILÁT.

Pan prof. Dr. *GILBERT JAPP* zaslal mi v poslední době k určení dvě zásilky chorošů z okolí Olomouce. Většina druhů, kde není jinak udáno, pochází přímo z Olomouce, a to hlavně ze sadů. Některé druhy jsou pro Moravu nové.

Polyporus sulphureus (BULL.) FR. na akátu v Nové ulici v Olomouci 31. X. 1925.

Melanopus melanopus (SCHWARTZ.) FR. Olomouc.

Leucoporus brumalis (PERS.) QUÉLET. Olomouc.

Leucoporus arcularius (BATSCH.) QUÉLET. Olomouc.

Leptoporus amorphus (FR.) QUÉLET. Olomouc a okolí, hojně.

Leptoporus adustus (WILLD) QUÉLET. Olomouc a okolí, hojně.

Leptoporus imberbis (BULL.) QUÉLET. (= *Polyporus fumosus PERS.*) Olomouc sady Smetanovy.

Coriolus versicolor (L.) QUÉLET. Olomouc a okolí, velmi hojně.

Coriolus hirsutus (WOLF.) QUÉLET. Olomouc, řídčí než předchozí.

Coriolus zonatus (Fr.) QUÉLET. Olomouc.

Coriolus unicolor (BULL.) PAT. Olomouc, dosti hojně.

Coriolus kymatodes (ROSTK.) B. et G. Olomouc, vzácně.

Coriolus connatus (WEINM.) QUÉLET. Olomouc, v sadech na platanech, Acer Negundo a jiných listnatých stromech. V Čechách sbíral tento druh pouze jedenkráte p. řed. *O. REISNER* na starých vykotlaných klenech u Peruce (červenec 1919).

Lenzites betulina (L.) FR. var. *variegata FR.* Na dubu na břehu Moravy u Chomoutova nedaleko Olomouce. 28. 8. 1926.

Lenzites sepiaria (WOLF.) FR. Olomouc.

Trametes odorata (WOLF.) FR. na borovici za Mariánským údolím u Olomouce srpen 1926.

Trametes gibbosa (PERS.) FR. Olomouc.

Trametes hispida (BAGL.) FR. Na pařezu dubovém blízko Moravy a Stěpánova nedaleko Olomouce, podzim 1926.

Trametes rubescens (ALB. et SCHW.) Na starých kmenech vrbových. „Výpad" Olomouc. Četné pěkné exempláře. Rovněž ve formě *Lenzites tricolor (BULL.) FR.* = *Daedalea confragosa (BOLT.) FR.*

Ungulina marginata (FR.) PAT. (= Polyporus pinicola SCHWARTZ). Olomouc.

Příspěvek k poznání mykoflory okolí Hořic v Podkrkonoší.

JAN PODZIMEK.

(Dokončení.)

V mechatině nalezneme vždy různé formy *Lepiota amianthina SCOP.*, vzácně *L. cinnabarina FR.* (Smolník, Starý háj u Březovic).

Tricholomy bývají hojné zvl. k podzimu a na jeho sklonku. *Tricholoma aurantium SCHAEFF.*, rostoucí ve velkých kruzích v jehlič. lesích obvykle, jest v listnatinách vzácná (sbíral jsem jen v lesích u Bašnic). Hojnější jest její průvodkyně *Tr. ustale FR.* Obyčejné jsou *Tricholoma flavobrunneum FR.* (zvl. pod břízou a osikou), *Tr. sejunctum SOW.*, *Tr. equestre L.*, *Tr. Columbetta FR.*, krásně bílá a někdy karmínově skvrnatá, *Tr. terreum SCHAEFF.* a nepříliš hojná *Tr. sulphureum BULL.* Nádhernou, pořídku (místy však hojně!) rostoucí houbou jest *Tr. colossum FR.* Sbíral jsem ji dosud v lesích u Kazatelnice a potom u Bašnic. Rostla jednotlivě i ve shlucích, dosahujíc značné velikosti. Někdy zatoulá se sem i *Tr. nudum BULL.*, typická spíše pro smrčiny. Strmělky nejsou příliš hojné a ani zastoupením druhů nevynikají. *Clitocybe incilis FR.*, *Cl. nebularis BATSCH.* a zvláštní tvarem *Cl. clavipes PERS.* jsou nejčastějšími. S nimi roste hojně variabilní *Russuliopsis laccata SCOP.*, na pařezech *Armillaria mellea VAHL.*, pořídku *A. inflata VEL.* (v listnatině u Dachov) a záčátkem léta *A. praecox VEL.* Omphalie a Myceny porůstají lesní humus a tlející listí. Nejrozšířenějšími jsou *Omphalia Fibula BULL.*, *O. setipes FR*, *Mycena epipterygya SCOP.*, *M. vulgaris PERS.*, *M. filopes BULL.*, *M. rosea BULL.*, *M. galericulata SCOP.*, *M. polygramma BULL.* a *M. alcalina FR.*

Na pařezech nezřídka sbíráme *Collybia platyphylla PERS.*, *Col. macroura SCOP.*, *C. longipes BULL.* a krásnou *C. fusipes BULL.* Mimo pařezy rostou *C. asema FR.* a *C. butyracea BULL.* *Pleurotus ostreatus ICK.* zdobívá nezřídka kmeny a pařezy listnatých stromů. *Inocybe rimosa BULL.* a *Inocybe praetervisa QUÉL.* bývají skromnými zástupci svého rodu a vyhledávají podobná stanoviska jako *Hebeloma versipelle FR.*, *H. fusipes BRES.* a *H. punctatum FR.* spíše mimo les rostoucí. Z Cortinariů uvádím pouze druhy význačné a abych tak řekl, udávající ráz lokality. Charakteristickými po této stránce jsou zvl. *Phlegmacium camphoratum FR.* (v lesích s duby a buky), *Inoloma alboviolaceum PERS.* (tamtéž), *Dermocybe azurea FR.*, *Telamonia armillata FR.* (bučina nad „Panským mlýnem") nepříliš hojná, s obyčejnou *Tellamonia hinnulea SOW.* K obecně rozšířeným šupinovkám *Pholiota mutabilis SCHAEFF.* a *Ph. caperata PERS.* nutno čítati i vzácnější druh *Pholiota radicosa BULL.* s kořenovitým třeněm (Bašnice) značně prodlouženým. *Hypholoma appendiculatum BULL.* shora zmíněná, *H. fasciculare BOLT.* a *H. hydrophillum* tvoří nejobvyklejší osídlení trouchnivějících pařezů, které porůstá hojně *Panus stipticus BULL.*, *Lenzites betulina FR.*, *Polyporus versicolor L.*, *Pol. zonatus NEES*, *Pol. hirsutus WULF.*, nezřídka i *Corticium lacteum FR.*, *Stereum hirsutum WILD.* a *Stereum purpureum PERS.* Na těchže pařezech, zvl. za vlhka, kdy mokré listí a dřevo povléká *Spumaria alba BULL.* a staré, ulámané větve zdobí *Lycogala epidendrum*, roste *Pluteus cervinus* a vzácnější *Pluteus plebophorus DITM.*, v zavlhlých mechatinách potom *Clitopilus*

Prunulus SCOP. a vzácná *Clitopilus mundulus* LASCH. (v Kazatelně v loni na podzim). Na vlhčích lokalitách roste také (zvl. pod osikami) *Myxatium collinitum* PERS. Bolety jsou místy hojné, místy druhově slabě zastoupeny. *Boletus scaber* BULL. sleduje břízu, rovněž tak *B. versipellis* SMOTL., *B. rugosus* FR. objevuje se nejčastěji v habřínách, *B. rufus* SCHAEFF. pod osikami (možno všude v našich lesích dobře sledovati). V některých letech bývá hojný (jindy zase ku podivu řídký) *Boletus nigrescens* ROZ. et RICH. Obecnými jsou *B. reticulatus* SCHAEFF., *B. luridus* SCHAEFF., *B. badius* FR., *B. pachypus* FR. (někde však vůbec schází), *B. piperatus* BULL., *B. subtomentosus* L., *B. chrysentereon* BULL. a *B. felleus* BULL., *B. spadiceus* SCHAEFF. a *B. purpureus* FR. jsou velmi vzácné (letos sbíral jsem oba druhy v bašnických lesích.) *Daedalea quercina* L. roste tu na pařezech, kmenech i dříví již zužitkovaném (lávky). Tamtéž se objevují *Poria vulgaris* FR., *Polyporus caudicinus* SCHAEFF., *P. annosus* FR., *P. squamosus* HUDS., *P. fomentarius* L. a vzácněji *P. lucidus* LEYSS., nepříliš hojně *P. applanatus* PERS., *Hydnum repandum* L. a *H. rufescens* PERS. dosahují tu značných rozměrů. *Craterellus cornucopioides* L. jest rovněž hojný a přichází s některými Clavariemi. Tak s *Clavaria flava* SCHAEFF., *Cl. Botrytis* PERS., vzácnějším *Cl. muscoides* L., *Cl. cinerea* BULL., *Cl. cristata* HOLMSK., *Cl. azurea* SCHAEFF. a pořídku rostoucí krásnou houbou *Cl. pistillaris* L. (Bašnice, nad Dobší.) *Phallus impudicus* L. je ku podivu velmi vzácná v těchto lesích. *Calocera palmata* SCHUM. (v dubině u Bříšťan, Dachova a j.) s obyčejnějším *C. viscosa* PERS. a známou dřevnatkou *Xylaria Hypoxylon* L. porůstají pařezy. Na odumřelém dřevě nalezneme občas *Cyathus striatus* HUDS., místy hojně porůstá dubová polena *Bulgaria polymorpha* OED. Na větévkách, zamořených obyčejně *Clythris quercina* a *Nectriemi* najdeme *Crepidotus variabilis* PERS., na pařízkách *Crep. mollis* SCHAEFF. Za týchž okolností sbíráme Tremelly: *Tremella mesenterica* SCHAEFF. a *Tr. lutescens* PERS. Tlející mokré listí porůstá posléze *Thelephora cristata* PERS. a *Th. crustacea* SCHUM. *Lycoperdon uteriforme* BULL. a *L. gemnatum* BATSCH. obyčejně provázejí i tento typ lesa.

B.) *Háj.*

(Sbíráno na Smolníku, pod Krušinou, v Kazatelnici, v Sovích dolech.)

Vedle charakteristických zástupců list. lesa přistupují některé Myceny, Marasmie, Leptonie, Omphalie, Hygrophory, Clitocyby, Entolomy a j. Uvedu jen hlavní typy, ponechávaje si podrobnější zpracování pro dobu pozdější. Druhy list. lesa zde rostoucí, třebaže počet jich značně jest redukován, uváděti nebudu a všimnu si jen typů nových. *Clitocybe incilis* FR. přechází i sem, přibývá *Cl. squamulosa* PERS., druh to vzácnější a *Cl. fragrans* SOW., potom *Inocybe umbrina* BRES., *Mycena debilis* FR., *Inocybe asterospora* QUÉL., *Inocybe destricta* FR., *Entoloma nidorosum* FR., *Entoloma rhodopolium* FR., *Leptonia nigrella* VEL., *Leptonia solstitialis* FR., *Nolanea pascua* PERS., *Hygrophorus nemoreus* LASCH., *Lycoperdon bohemicum* VEL., *L. echinatum* PERS., *Lachnea hemisphaerica* a j.

Dlužno opět zdůrazniti, že mykoflora háje se mění dle povahy jeho. Jiné poměry budou v háji hustěji zalesněném, jiné v háji řídce stromy vysázeném. V prvém případě bude mykoflora bližší listnatině toho neb onoho druhu, v případě druhém převládnou dle okolností typy lučinné, stráňové a p. opětně shodné se stávajícími oekologickými poměry. Všimnu si proto podrobněji těchto útvarů ještě při popisování mykoflory mimo les rostoucí.

ROZHLEDY.

Fistulina hepatica *SCHAEFF.* — **Pstřeň dubový či masojed** náleží k naším nejlahodnějším druhům jedlých hub. Ač jest to houba jedlá, chutí velmi lahodné, hlavně do polévek se hodící, jest našim houbařům poměrně málo známa. Dosti se podobá kusům hovězího masa, proto lid jí říká „masojed". V některých krajinách, kde hojněji přichází, se sbírá a i na trhy dováží. Také na pražských trzích se někdy objevuje.

Vytváří plodnice kloboukovité nebo jazykovité, šťavnatě masité, 6-20 cm v prům. a 3—6 cm tlusté, červenou šťávou prosáklé, uvnitř krvavě červené, bíle protkané, bokem přirostlé, na povrchu červené, svazčitě chlupaté, pak olysalé a hladce slizské. Zajímavý jest hymenofor, který tvořen jest protáhlými rourkami mezi sebou volnými, které pouze v dutině jsou povlečeny hymeniem, takže představují vlastně kalíšky. Kdybychom si odmyslili masitou tramu, dostali bychom houbu podobnou druhům z rodu Solenia. Proto byla Fistulina kladena do příbuzenstva rodu Solenia a tím i celých Cyphellaceí. Myslím však, že příbuznost mezi oběma zmíněnými rody není tak blízká, jak se někteří autoři domnívají. Rod Fistulina představuje svým hymenoforem spíše zpětný vývoj, to jest volné rourky rodu Fistulina vznikly spíše rozdělením síťovitého hymenoforu, jaký nalézáme u ostatních Polyporaceí. Že nalézá se hymenium pouze na vnitřní straně rourek není rozhodující okolností, neboť jest zde nejlépe chráněno. V síťovitém hymenoforu ostatních Polyporaceí jsou všecky strany rourek stejně chráněny, jelikož jsou mezi sebou voštinovitě spojeny. Když pak se u Fistuliny hymenofor rozdělil na jednotlivé pohárky, mezi sebou volné, nalézá hymenium dostatečné ochrany pouze na vnitřní straně pohárků a proto pouze zde se vyvinulo. Vrstva pohárkovitých rourek jest od dužniny klobouku ostře oddělena. Rourky samy jsou 1—1·5 cm dlouhé, tenké, nejprv žluté, pak červenohnědé, s okrouhlým ústím. Výtrusy jsou elliptické, 4—5 μ dlouhé, hnědé, s membranou hladkou. Na svrchní straně plodnice tvoří se konidie v malých dutinkách na konci rozvětvených vlákének. Je-li celá plodnice vrstvou konidií potažena, což se často stává, nevytváří plodnice hymenofor.

Pstřeň jest houba cizopasná, která roste na kmenech živých kmenů dubových a způsobuje hnědou hnilobu dřeva. Jest to druh dosti vzácný. Jelikož jest teplomilný, nalezneme jej ve střední Evropě pouze v nejteplejších krajinách. Tak v Čechách hlavně v okolí pražském, v celém Polabí, kol Mníšku, Dobříše, Chlumce n. C. atd. V chladnějších krajinách jest vzácnější (Třeboň, Písek, Tábor, Mnichovice, Žel. Hory atd.). Pěkné exempláře tohoto druhu sbíral p. prof. *NEUWIRTH* v okolí Bučovic na Moravě. Zdařilá fotografie jejich byla uveřejněna již dříve v časop. „Mykologia" (roč. I., str. 108). Mistr *DVOŘÁK* maloval svůj obraz dle exemplářů, které sbíral na dubech u Hořic, nedaleko Jičína. Krásný originál nejlépe vystihuje celkový charakter této houby. *Pilát.*

Polyporus giganteus *FRIES.* — **choroš obrovský** jest jedním z největších chorošů vůbec. Vytváří plodnice z hlízovité báse, mnohonásobně rozdělené v polokruhovité kloboučky, které k dolejšku jsou klínovitě zúžené, 20—30 cm široké, uprostřed 1—2 cm tlusté, na basi 5—10 cm tlusté, na

okraji zvolna tence lupenité, uvnitř měkce elastičně vláknitě masité, na povrchu kaštanově hnědé, měkce šupinkatě kožovité, nelesklé, zřetelně kruhaté, tvořící dohromady trs často až 1 m v průměru. Rourky sotva 1 cm dlouhé, s ústími drobounkými, bílými, pomačkáním jako celá houba černajícími. Dužnina čistě bílá, houbově vonná.

Choroš obrovský jest normálně saprofytem, než za zvláštních okolností může se státi i saproparasitem. Roste nejčastěji na bukových pařezích, tak zvláště v širším okolí pražském v bučinách Jevanských. Rovněž statný exemplář sbírala pí. *ZVĚŘINOVÁ* ve Stromovce. Fotografii jeho přinášíme. Exemplář tento za živa vážil asi 15 kg. Přichází však také na jiných kmenech, tak zvláště na jedlích a smrcích. Na jedli sbíral pěkné exempláře p. řed. *ZVÁRA* na pařezech u Březnice. Sám sbíral jsem tento choroš na smrkovém pařezu u Mníšku. Jak na reprodukované fotografii jest viděti, byl to pouze menší exemplář, dosud zcela mladý. Úplně dospělý byl na něm vlastně pouze jeden klobouk (na levé straně fotografie). Samozřejmě jest tato houba svým ozdobným vzezřením a obrovskou velikostí ihned každému nápadna. Jest však v celé střední Evropě dosti řídká. *Pilát.*

PRAKTICKÝ HOUBAŘ.

Holubinky.

OLGA ZVĚŘINOVÁ.

S určováním holubinek je opravdu potíž a mnohého již studium jich odradilo. Četné druhy jejich jsou si tak podobny, že je lze těžko rozeznati.

Proto jsem se snažila nalézti na první pohled odlišné znaky, kde se to ovšem dalo, abychom pokud možno nejvíce druhů makroskopicky poznali.

1. Vezmeme nejprve v úvahu *třeň.*

Celý tmavě fialový R. Quéleti
fialově nachový - drimeja
s nádechem fial. neb růž. - virentirubens
lilákově naběhlý někdy - cyanoxantha
„ „ „ - chlorantha
celý karmínový - Linnaei
„ červený - erythropus
červený na basi - carnicolor
červeně naběhlý - alutacea
„ „ - roseipes
„ nadechlý - fuscolilacea
„ „ někdy - atropurpurea *Krbhz.*
načervenalý na basi - lilacea
cihlově červený na basi - livescens
celý růžový - veternosa
jednostranně purpurově růžový - Clusii
růžově naběhlý - badia
růžový nádech slabý - inconspicua
„ „ - aurora
„ „ - sanguinea
„ „ někdy - rosea
narůžovělý - maxima
„ někdy - olivacea
„ „ - xerampelina
narůžovělý a pomačk. hnědnoucí R. atrosanguinea
„ na basi často - Zvarae
„ „ „ - lepida
tmavošedý - nigricans
ocelově šedý - Reisneri
šedavý - ravida
„ mléčně - nauseosa
„ při usýchání - decolorans
našedlý - ochroleuca
zašedlý - claroflava
okrově žlutavý - subfoetens
„ „ - fellea
špinavě žlutavý - foetens
nažloutlý - aurata
okrově hnědnoucí - elephantina
pomačkáním hnědnoucí - puellaris
„ žloutnoucí - sulphurea
na basi hnědavý - tristis
pomačk. hnědnoucí - quercetorum
„ a na basi hněd. - conjugata
„ černající - pubescens
nahoře modrozelenavý - delica
crème, pak sazově pruh. - Barlae
bíle plstnatý - velutipes

2. Druhou pomůckou je přeměna dužniny na vzduchu neb zraněním, poškrábáním, řezem a pod.

na lomu zelená u	R. olivacea	je přiokrovělá vzduchem	R. virginea
v klobouku do zelenava	- subvirescens	„ okr. hnědn. pomačk.	- elephantina
fialoví	- lilacea	„ hnědnoucí pomačk.	- heterophylla
růžoví	- Barlae	„ „	- Rigelliae
„	- amoena	„ šedě až hnědě nabíhaj.	- decolorans
„	- Quéleti	stářím šedne	- claroflava
žloutne	- foetens	„ „	- pubescens
„ špinavě na řezu	- Linnaei	je šedá	- coerulea
„ „	- xerampelina	„ šedavá	- ravida
„ na lomu	- sulphurea	ihned černá	- albonigra
je bledě žlutavá	- drimeja	zvolna černá	- adusta
„ světle okrová	- fellea	červená a pak černá	- nigricans

3. *a)* Barva lupenů a *b)* tvar jejich zvláštní.

červené má	R. cruentata *Qu*	rezavějící, slzící	R. depallens *Rick.*
při okraji načervenalé	- dulcis	pomačkáním žloutnoucí	- Sardonia
na ostří červené	- atrosanguinea	„ rezavící	- rigida
„ „ „	- roseipes	„ „	- virginea
„ „ „ v stáří	- olivacea	okrové, tlusté	- alutacea
při okr. kl. červenající	- fragilis	žlutavo-okrové	- fellea
„ „ „ načervenalé	- aurora *Vel.*	„ „ v stáří	- ochroleuca
„ „ „ „	- lepida	šedavě nahnědlé „	- fuscolilacea
žlutozelenavé	- fagetorum	masově hnědé pomačk.	- quercetorum
nádech zelenomodrý	- delica	„ „ „ rychle	- clavipes
crème zelenající	- sanguinea *Bull.*	žloutkové, hnědé pomačk.	- fuscescens
bledé „	- Quéleti	šednoucí až hnědnoucí	- decolorans
crème, pak zelené	- viridis	pomačkáním „	- conjugata
odstín zelenavě žlutavý	- olivascens	„ „	- Rigelliae
crème, pak merunkové	- xerampelina	„ „	- heterophylla
„ s obrubou fial.	- amoena	okrově „	- elephantina
oranžové s nádechem masovým	- Barlae	slabě „	- mustelina
citronově žluté	- drimeja	rychle „	- subfoetens
sírově bledé	- nitida	pomačkáním černající	- pubescens
sírožluté pomačkáním	- sulphurea	*b)*	
sírové na ostří	- aurata		
zelené „ „	- graminicolor	většinu vidlených	- multifurcata
s máslovým odstínem	- aeruginea	zaoblené na obvodu klob.	- palumbina
„ „	- columbaria	zoubkaté	- autumnalis
na ostří hnědě skvrnité	- livescens	„	- elephantina
„ „ tmavě tečkov.	- foetens	vys. příčkami spojované	- conjugata
žlutě rezavě strakaté	- atropurpurea	hojně přehrádkované	- granulosa
rez. strakaté, pak hnědé	- puellaris	nejvýš lámavé	- inconspicua
		orosené	- Quéleti

4. Některé holubinky vyznačují se zvláštní vůní.

Jako renety voní R. amoena, zralými jablky rubicunda, jablky lilacea a depallens *Pers.*, růžemi nebo jablky maculata, hořkými mandlemi pulcherrima, syrovými brambory Clusii, pestřecem neb laudanem Quéleti, komonicí Barlae, řetkví neb dle jiných makovým koláčem viscida Kudrna, medem integra, chlebem melliolens, slanečkem mustelina, mršinou atrosanguinea, ovšem to jsou subjektivní názory.

5. Důležitým znakem jest také chuť: Jsou holubinky palčivé, sladké a některé zprvu sladké, pak ostré, konečně hořké. Sladkých je většina, tedy si vyjmenujeme jen palčivé atd.

VELENOVSKÝ ve svém díle má tyto palčivé: se žlutými lupeny: drimeja, rubra, veternosa, Reisneri, piperata, badia. S bílými lupeny: foetens, subfoetens, pectinata, tristis, conjugata, ochroleuca, fellea, fragilis, violacea, nobilis, emetica, autumnalis, pulcherrima, Clusii, sanguinea, Quéleti, sulphurea, confusa, moravica.

U jiných autorů jsou ještě palčivé: nivea *Pers.*, rosacea *Pers.*, fumosa, fallax, Sardonia, atrorubens, purpurea *Gil.*, flavovirens, insignis, serotina, elegans *Bres.*, quercina.

Zprvu sladké pak ostré jsou: Raoultii, claroflava, ochracea, Aurora, lepida, rosea, punc-

tata, nitida *Pers.*, purpurea *Schff.*, cruentata, carnicolor, rubicunda, melliolens, aeruginea, furcata, rhytipus, maculata.

Hořká je Aurora, amara.

6. Co do velikosti liší se také holubinky velice. Jsou malinké druhy i 1 cm v pr. klobouku a jsou druhy až 25 cm. Nejmenší je R. serotina, pak minutula a Sladkýi.

Od 2—4 cm jsou fragilis, violacea, nobilis, moravica, vitellina, chamaeleontina, laricina, alba.

Od 5—6 cm: heterophylla, carnicolor, dulcis, collina, inconspicua, azurea, tristis, fellea, autumnalis, puellaris, Rigelliae, atrosanguinea, xanthophaea, mollis, nauseosa, venosa, coerulea, amethystina, Turci, lateritia, ravida, citrina, pruinosa.

5—6—8 cm: lactea, Olgae, livescens, aeruginea, graminicolor, consobrina, rigida, viridis, claroflava, virentirubens, virginea, undulata, depallens, lilacea, velutipes, rosea, granulosa, cutefracta, subfoetens, pectinata, conjugata, ochroleuca, emetica, pulcherrima, Clusii, Quéleti, sanguinea, sulphurea, confusa, decolorans, clavipes, quercetorum, fuscolilacea, lutea, roseipes, fuscoochracea, aurata (- 10 cm), fuscescens (- 10), ochracea, excentrica.

8—10 cm: palumbina, multifurcata, integra, nitida, olivascens, xerampelina, rubra, veternosa, Reisneri, badia, Zvarae.

—15 cm: delica, mustelina, virescens, fagetorum, columbaria, cyanoxantha, atropurpurea, aurora, lepida, foetens, pubescens, fusca, substiptica, Linnaei, drimeja, piperata.

—20 cm: adusta, nigricans, furcata, chlorantha, alutacea, olivacea, erythropus.

Největší holubinky až 25 cm jsou elephantina a maxima.

(Pokračování.)

Kde a kdy smrže rostou. Často slýcháme na jaře i od zkušených hubařů stesk: „Prosím vás, kde ti lidé sbírají smrže, já nikdy ještě jsem je nenašel, ačkoliv každou neděli jsem venku na houbách". Ano na pražském trhu jich bývají celé ošatky, ale v přírodě nikde jich nevidíme. Smrže a chřapáče *(Morchella, Gyromitra)* počnou se objevovati asi v polovici dubna a trvají asi do polovice května. Ale zřídka se stává, že rostou rok co rok za sebou. Panuje-li v té době suché počasí a jmenovitě jsou-li chladné, mrazivé noci, nenarostou ten rok žádné. V mé zahradě v Mnichovicích rostou někdy ve velikém množství, ale teď již po 4 roky se tu neobjevil ani jediný smrž.

Smrže zpravidla nerostou v uzavřených lesích, zvláště ne jehličnatých, spíše se objevují rádi na pokrajích hájů, v křovinatých, před větry chráněných koutech a v údolích na místech, jež jsou trvale vlhká, ale nikoliv mokrá a listím a smetím přikrytá. Tak jsem nalezl několikráte v okolí Liboce a Kosoře smrže v jamách, listím zanesených druh *M. crassipes*. U Černošic roste v množství *M. rimosipes* na kraji dubiny v naneseném listí hned u silnice. Jako malý hoch chodíval jsem se sestrami v Čekanicích na kopřivy pro housata a tu jsme v křoví trnkovém nalézali často *M. conica*. Jen jednou jsem u Strašic nalezl *M. conica* také v mladém porostu modřínovém.

M. esculenta roste ráda v bujné trávě ve společnosti pampelišek na paloucích a v zahradách, vždy mimo les. Tak jsem ji nejednou nalezl pod hradem Karlštejnem a v údolí Karlickém. V staré botanické zahradě na Smíchově rostla v množství v alpinách u zdi na jižní straně zahrady.

Kačenky *(Verpa bohemica)* rostou vždy na vlhkých lukách a travinách mimo les. Tak jsem ji co rok vídal na močálové louce nad hrází v Karlíku u Dobřichovic. Rovněž tak v Krč a u Modřan.

Smrže i kačenky vytrvávají houževnatě co rok na tomže stanovisku, takže kdo zná taková stanoviska, může každý rok smrže sbírati. A takového původu jsou všechny smrže na trhu. Tak sbírá p. ředitel *TATAR* každé jaro smrže na těchže místech. Již nám do botanického ústavu i letos první ukázky poslal z Dobříše.

Trochu jinak rostou chřapáče čili ucháče *(Gyromitra)*. V okolí pražském objevuje se hlavně *G. gigas*, často velikých rozměrů a barvy světle okrové. Roste ve vlhkých hájích, na pahorcích a stráních keřnatých. Nikdy jsem ji nenašel mimo les na louce. *G. esculenta* však roste ve vlhkých lesích, ano i jehličnatých, zvláště na holinách vlhkých neb i dokonce mokvavých (v strouhách, na výspách a pod.). Také na spáleništích není vzácností. Tak jsem ji vídal hojně v lesích u Strašic a Písku. *M. esculenta* zároveň s *M. fastigiata* objevuje se v písčitých borech v Polabí sem tam v nesmírném množství. Tak jsem je jednou nalezl také v písčitých borech pod Bezdězem. Odtud dovážejí se i do Prahy. U Lysé a St. Boleslavi bývá jich v lesích plno.

Podivuhodnou na první pohled je vzácná *Verpa atroalba*, kterou jsem sbírával před 30 roky v romantickém údolí u Doubravčic pod Černým Kostelcem, ale od té doby jsem jí

tu nenašel. Je menší, s černým, málo laločnatým kloboukem a bílým třeněm. *CORDA* ji poprvé sbíral v Čechách, pak sbírána byla také u Vídně.

G. suspecta není nic jiného než obyčejná *G. esculenta* s růžovým třeněm, jakž se nezřídka stává. Vídáme takové i na pražském trhu.

Pražský trh (Uhelný a Vinohrady) je pro hubaře nejvděčnějším stanovištěm smržovým na jaře. Venkovští hubaří snesou sem všechno možné, takže se i stává, že na jedné ošatce najdeme 3—4 druhy smržů nebo chřapáčů. I kačenek tu bývá hojně, ano i *Disciny* jak ucha (ucháče) veliké se tu někdy na prodej vykládají. Sám jsem je vícekráte sbíral (u Jílovíště, Mnichovic) a mohu dosvědčiti, že jsou velmi chutné.

Velenovský.

LITERATURA.

GILBERT M. E., **Bribes Mycologiques.** Bulletin de la Soc. Mycologique de France, tom. XLII, pag. 62—72.

V této práci podává autor popisy některých nových druhů hub, které sbíral ve Francii. Jako nové druhy popisuje: *Delicatula bagnolensis GIL.*, *Omphalia Mairei GIL.*, *Rhodopaxillus lutetianus GIL.*, *Leptonia lactinella GIL.* *Pilát.*

HUMBLOT M. R., **Note sur deux espèces américaines récoltées aux Paris.** Bulletin de la Société Mycologique de France, tom. XLII, pag. 75—80. 1 tab. Paris 1926.

Autor podává zprávu o dvou zajímavých nálezech hub, popsaných z Ameriky. Jsou to především *Gomphidius tomentosus MURRILL*, který autor nalezl u Bois de Vincennes a *Leptonia dysthales (PECK.) ATK.*, kterou nalezl u Carnelle. *Pilát.*

PILÁT ALBERT, **Les Agaricales et Aphyllophorales des Carpathes centrales.** Bull. de la Société Mycologique de France, tom. XLII, pag. 81—120. 2 tabulky s 58 fig. Paris 1926.

Práce tato jest seznamem druhů, sbíraných autorem v roce 1924 ve Vysokých Tatrách. Obsaženy jsou sběry hlavně z pásma subalpínského a alpínského a obsaženy jsou i sběry s nejvyšších vrcholků (přes 2000 m). Celkem uvádí autor z uvedených skupin 345 druhů, z toho 70 druhů, které nejsou uvedeny v díle „České houby" p. prof. *VELENOVSKÉHO.*

HRUBY J., **Göding in Mähren und seine Umgebung.** Beitrag zur Pflanzengeographischen Gliederung Mährens und Schlesiens. Časopis Mor. Musea zemského, roč. XXIV., stran 37, 1 tab. Brno 1926.

Podrobná fytogeografická studie v nadpisu uvedeného území, která jest zvláště zajímavá tím, že autor udává u jednotlivých společenstev i charakteristické houby, které je sprovázejí. *Pilát.*

POEVERLEIN HERMANN, **Die Rheinischen Rostpilze.** Berichte über Versammlungen des Botan. und Zoologischen Vereins für Rheinland-Westfalen 1926. Bonn 1926, stran 42.

Velmi podrobný seznam druhů rezů a které byly dosud v uvedeném území pozorovány, jakož i úplný seznam nalezišť. Pokud se týče geografického rozšíření Uredineí, má tato práce velký význam. *Pilát.*

KALLENBACH F., **Die Röhrlinge (Boletaceae)** Leipzig 1926. Dr. Klinghardt's Verlag.

Ve 2. a 3. sešitě této skvostně vypravené monografie středoevropských hřibů byly uveřejněny další 4 tabule barevné, na nichž zobrazeny jsou *Boletus rhodoxanthus (KROMBH.) KBCH.*, *B. impolitus FR.*, *B. pseudosulphureus KBCH.* a *B. pulverulentus OPAT.* Na čern. tabulích mimo to zobrazeny jsou *Boletus rimosus VENT.*, *Bol. regius KROMBH.* a *Bol. parasiticus (BULL.) FR.* V textu jsou zmíněné druhy podrobně popsány. *Pilát.*

GRAFICKÉ ZÁVODY V. & A. JANATA V NOV. BYDŽOVĚ